

Комунальний заклад
«КРИВОРІЗЬКИЙ ФАХОВИЙ МЕДИЧНИЙ
КОЛЕДЖ»

Дніпропетровської обласної ради

СИЛАБУС

Освітній компонент	Клінічне медсестринство в психіатрії та наркології
Освітньо-професійна програма	Сестринська справа першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
Ступінь вищої освіти	Першої(бакалаврський)
Спеціальність	I5 МЕДСЕСТРИНСВО
Галузь знань	ОХОРОНА ЗДОРОВ'Я ТА СОЦІАЛЬНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ
Статус освітнього компонента	Обов'язкова
Форма навчання	Вечірня
Рік навчання / семестр	Перший та другий рік/II-III семестр
Кількість кредитів ECTS/обсяг	Кредитів — 4 Усього годин — 120 Лекції — 12 Практичні заняття — 32 Самостійна робота — 46 Іспит - 30
Викладач	Чабанюк Сергій Олександрович
E-mail	s.chabanuk@krmedkol.com
Консультації	За графіком упродовж року

Анотація до курсу

Навчальна дисципліна «Клінічне медсестринство в психіатрії та наркології» - це обов'язкова компонента освітньо-професійної програми «Сестринська справа першого (бакалаврського) рівня вищої освіти» за спеціальністю «І5 Медсестринство».

Закладає основи вивчення медсестрами-бакалаврами психіатрії та наркології, що передбачає інтеграцію викладання з цими дисциплінами; забезпечує формування умінь застосовувати знання з психіатрії та наркології в процесі подальшого навчання й у майбутній професійній діяльності; закладає основи пізнання медичною сестрою проявів відхилень у психічній діяльності хворої людини та клінічних ознак найбільш розповсюджених психічних і наркологічних захворювань, встановлення сестринського діагнозу, надання невідкладної долікарської психіатричної допомоги та профілактики порушення психічних функцій у хворих на соматичну патологію, а також при психічних та наркологічних захворюваннях.

Мета та завдання курсу

Мета: підвищення рівня кваліфікації медичних сестер — бакалаврів шляхом вивчення методик надання кваліфікованої долікарської допомоги, виконання складних медичних маніпуляцій з діагностичною та лікувальною ціллю. При проведенні занять на клінічній базі слід постійно приділяти увагу практичній діяльності здобувачів вищої освіти під час обстеження хворих та надання допомоги їм.

Завдання: систематизоване засвоєння і закріплення у здобувачів вищої освіти теоретичних знань з клінічного медсестринства в психіатрії та наркології, навчання здобувачів вищої освіти правильному орієнтуванню в клінічних протоколах, набуття вміння їх застосування при об'єктивній оцінці стану хворого, формування системи здобуття глибоких теоретичних і практичних знань та використання їх у професійній діяльності.

Обов'язковим завданням постає формування компетентностей заявлених у Стандарті вищої освіти зі спеціальності І5 Медсестринство галузі знань Охорона здоров'я та соціальне забезпечення першого (бакалаврського) рівня вищої освіти:

ЗК 04. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК 05. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК 06. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК 10. Здатність приймати обґрунтовані рішення.

ЗК 11. Здатність працювати в команді.

ЗК 12. Навички міжособистісної взаємодії.

ЗК 13. Здатність діяти на основі етичних міркувань.

СК 02. Здатність розпізнавати й інтерпретувати ознаки здоров'я і його змін, хвороби чи інвалідності (оцінка/діагноз), обмежень можливості повноцінної життєдіяльності і визначати проблеми пацієнтів при різних захворюваннях та станах.

СК 03. Здатність задовольнити потреби пацієнта/клієнта протягом різних періодів усього життя (включаючи процес вмирання) шляхом планування, допомоги і виконання медсестринських втручань, оцінки та корекції індивідуальних планів догляду, створених у співпраці з пацієнтом/клієнтом, особами, що доглядають, членами сім'ї та іншими медичними і соціальними працівниками.

	СК 04. Застосовування професійних навичок (вмінь), медичних засобів, втручань та дій для забезпечення пацієнтові/клієнтові гідного ставлення, приватності/інтимності, конфіденційності, захисту його прав, фізичних, психологічних та духовних потреб на засадах транскультурального медсестринства, толерантної та неосудної поведінки. СК 05. Здатність ефективно застосовувати сукупність медсестринських навичок (вмінь), медичних засобів, втручань та дій для забезпечення догляду на основі холістичного (цілісного) підходу, враховуючи задоволення потреб пацієнта у комфорті, харчуванні, особистій гігієні та здатності особи задовольняти свої щоденні потреби. СК 06. Здатність ефективно застосовувати сукупність професійних навичок (вмінь), медичних засобів, втручань та дій при оцінці функціонального стану пацієнтів/клієнтів, підготовці їх до діагностичних досліджень та заборі біологічного матеріалу для лабораторних досліджень. СК 08. Профілактична діяльність медичної сестри, направлена на збереження і зміцнення здоров'я, попередження захворювань й інформування та навчання пацієнта та членів його родини. СК 11. Здатність проводити медичну та соціальну реабілітацію з метою відновлення здоров'я населення. СК 12. Здатність орієнтуватися у визначенні групової належності лікарських засобів, особливостях їх фармакокінетики та фармакодинаміки. СК 13. Здатність виявляти зв'язок клінічних проявів захворювань з результатами додаткових методів дослідження. СК 14. Здатність організовувати та надавати невідкладну допомогу при різних гострих станах.
--	---

Програмні результати навчання	ПРН 1. Проводити суб'єктивне та об'єктивне обстеження різних органів і систем пацієнта та оцінювати отримані дані; ПРН 2. Проводити діагностику згідно спеціалізації: виявляти та оцінювати проблеми пацієнта; ПРН 3. Планувати медсестринські втручання; ПРН 4. Здійснювати контроль за роботою молодшого медичного персоналу та станом інвентарю; ПРН 07. Брати участь у забезпеченні спостереження за здоровим і перехворілим населенням, реабілітації та диспансерного нагляду. ПРН 9. Належно виконувати медичні маніпуляції з метою забезпечення особистої гігієни пацієнта; ПРН 11. Координувати дії за допомогою поєднання декількох навичок для забезпечення харчування пацієнта. ПРН 12. Належно виконувати медичні маніпуляції з метою проведення заходів щодо стабілізації функціонального стану організму. ПРН 13. Виписувати, зберігати та застосовувати фармакологічні засоби. ПРН 14. Вміти підготувати пацієнта до діагностичних та лікувальних процедур, здійснити забір і скерування біологічного матеріалу на лабораторне та інструментальне дослідження. ПРН 15. Надавати екстрену долікарську медичну допомогу на підставі діагнозу невідкладного стану. ПРН 16. Здатність до точності при здійсненні взаємозалежних професійних функцій; ПРН 18. Організовувати та проводити навчання пацієнтів та членів їхніх родин з медичних питань ПРН 19. Проводити медико-гігієнічну пропаганду. ПРН 20. Належно вести відповідальну медичну документацію. ПРН 21. Володіти українською мовою для розв'язання професійних задач.
Зміст курсу	
ТЕМИ ЛЕКЦІЙНИХ ЗАНЯТЬ ТА САМОСТІЙНИХ РОБІТ	

№ з/п	Тема	Кількість годин			
		Лекції	Сам. роб.		
1.	Предмет і завдання психіатрії та наркології, їх місце серед інших медичних дисциплін. Історія розвитку і сучасний стан психіатрії та наркології. Класифікація психічних розладів і захворювань. Принципи терапії, профілактики та реабілітації психічних розладів.	2			
	Види немедикаментозного лікування, що можуть здійснювати медичні сестри: психотерапія, креативна, музична, соціальна, поведінкова терапія, психодрама тощо.		1		
	Робота з відвідувачами. Регламентування візитів.		1		
	Переведення хворих в інші відділення чи лікарні. Виписування з лікарні.		1		
2.	Патологія пізнавальних процесів. Порушення відчуття, сприймань, уявлень, їх вікові особливості. Порушення пам'яті. Порушення мислення, інтелекту. Розлади рухово-вольової сфери, порушення потягів. Порушення емоційної сфери.	2			
	Правильність видавання медикаментів, реєстрація. Обставини, за яких їх не видають.		2		
	Профілактика екстремальних і кризових ситуацій. Дії медсестри.		1		
	Основні групи препаратів, що застосовуються в психіатрії.		2		
3.	Порушення свідомості. Основні психопатологічні синдроми.	2			
	Позалікарняна психіатрична допомога. Робота психіатричного кабінету центру ментального здоров'я та лікарні з надання психічної допомоги.		1		
	З'ясування того, що залишається не ураженим хворобою пацієнта.		1		
4.	Розлади шизофренічного спектру. Клінічні форми шизофренії та типи перебігу. Основні гіпотези патогенезу. Загальні принципи лікування.	2			
	Особливості вживання медикаментів. Відповідальність медичної сестри. Юридичний аспект обліку лікарських засобів.		2		
	Свідома згода пацієнта на лікування оформлення згоди. Лікування без згоди хворого.		2		
	Законодавство в психіатрії. Умови та порядок надання психіатричної допомоги.		2		

	Надання психіатричної допомоги в примусовому порядку (госпіталізація, лікування, нагляд).		2		
	Охорона праці та безпека медичної сестри на робочому місці.		3		
	Опікунство. Працевлаштування. Підхід до сімейних взаємовідносин.		3		
5	Афективні розлади. Маскована депресія. Епілепсія. Етіологія та патогенез. Класифікація. Епілептичні психози. Зміни особистості у хворих на епілепсію.	2			
	Етичні норми і деонтологія в психіатрії. Професійний кодекс медичних сестер.		2		
	Потреби людини. Фактори, що впливають на потреби, та засоби їх задоволення.		2		
	Догляд (загальний та індивідуальний) і спостереження за психічнохворими.		2		
	Документація в сестринській роботі та її функції.		2		
6.	Медичні та соціальні проблеми хімічних та нехімічних адикцій.	2			
	Види та способи ведення бесід з пацієнтами в психіатричній практиці.		2		
	Супроводження пацієнтів. Спостереження поза межами стаціонару.		2		
	Організація лікувально-охоронного режиму.		2		
	Організація психотерапевтичного середовища в умовах психіатричного стаціонару.		2		
	Спостереження за пацієнтами.		2		
	Особливості надання інформації про стан пацієнта його рідним та близьким, лікарям інших спеціальностей, інших психіатричних лікарень, поліції, військовим, органам державної влади.		2		
	З'ясування факторів, як не є ураженням хворобою.		2		
	Разом:	12	46		
ТЕМИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ					

№ з/п	Тема	Години
01	Предмет та завдання психіатрії та наркології, історія розвитку. Організація допомоги хворим із психічними порушеннями. Особливості структури лікарні та центру ментального здоров'я. Принципи догляду за психічно хворими. Методи психіатричного дослідження. Класифікація психічних розладів, поняття психопатологічного синдрому. Синдрому та захворювання, реєстри психічних розладів. Загальні принципи лікування, реабілітації та експертизи психічних розладів. Порушення відчуття та сприймання.	4
02	Порушення пам'яті	4
03	Порушення мислення та інтелекту.	4
04	Порушення емоцій. Порушення ефекторно-вольової сфери.	4
05	Медичні та соціальні проблеми вживання психоактивних речовин. Правові питання наркології.	4
06	Психічні та поведінкові розлади внаслідок вживання алкоголю.	4
07	Психічні та поведінкові розлади внаслідок вживання психоактивних речовин. Психічні та поведінкові розлади внаслідок вживання речовин, які не внесені державний перелік наркотиків.	4
08	Проблеми хворих з нехімічними адикціями. Епідеміологія. Клінічні ознаки. Принципи фармакологічної та медико-соціальної терапії.	4
	Разом:	32
Пререквізити		Вивчення даної дисципліни базується на знаннях, що отримуються здобувачами під час вивчення таких фундаментальних дисциплін як анатомія з основами фізіології, патологічна анатомія, патологічна фізіологія, фармакологія, основи психології та міжособового спілкування, основи медсестринства, медсестринство у внутрішній медицині, сімейні медицина з основами паліативної допомоги, медсестринство в неврології з основами психіатрії та наркології, медсестринський догляд за пацієнтами з особливими потребами.
Кореквізити		Клінічне медсестринство у внутрішній медицині, психічне здоров'я
Постреквізити		Післядипломне навчання закладає фундамент для подальшого засвоєння студентами знань та вмінь з циклу дисциплін професійної та практичної підготовки за освітнім рівнем магістр
Методи навчання		Для формувань умінь та навичок застосовуються такі методи навчання: •лекції; •практичні заняття; •самостійна робота здобувача освіти; •індивідуальні заняття; •консультації.

Методи контролю	• усне індивідуальне опитування; • письмовий тестовий контроль; • комп'ютерний тестовий контроль; • усне індивідуальне опитування; • розв'язування ситуаційних задач; • демонстрація практичних навичок; • індивідуальне завдання; • студентські проекти; • студентські презентації.
Види контролю	• проміжний контроль.
Перелік практичних навичок та умінь	
1. Вміти надавати допомогу хворим із психічними порушеннями; 2. Оволодіння основними принципами догляду за психічно хворими; 3. Оволодіння основними методами психіатричного дослідження; 4. Надання класифікації психічним розладам; 5. Виявляти психопатологічні симптоми; 6. Опанувати загальні принципи лікування, реабілітації та експертизи психічних розладів; 7. Вміти надавати допомогу хворим із порушенням пам'яті та свідомості; 8. Оволодіння основними методами та принципами дослідження порушення пам'яті та свідомості; 9. Розрізняти симптоматику різних порушень пам'яті; 10. Опанувати загальні принципи лікування, реабілітації хворих із порушеннями пам'яті та свідомості; 11. Виявити етіологію та патогенез шизофренії; 12. Вміти виявляти клінічні прояви та форми шизофренії; 13. Виявляти гострі та минулі психотичні розлади; 14. Вміти діагностувати шизофренію дитячого та підліткового віку, а також дефекти особистості; 15. Знати закономірності клінічної картини перебігу хвороби; 16. Вміти виявляти симптоми при гострих інтоксикаціях алкоголем, наркотичними речовинами тощо; 17. Вміти надавати першу допомогу при гострій інтоксикації; 18. Оволодіти навичками при роботі з наркозалежними, алкоголезалежними особами; 19. Проводити медико-профілактичну пропаганду здорового способу життя; 20. Лікування та реабілітація хворих на епілепсію; 21. Виявлення афективних розладів та маскованої депресії; 22. Знати етіологію та патогенез, класифікацію епілептичних розладів; 23. Виявляти зміни особистості у хворих на епілепсію; 24. Надавати медичну допомогу при епілептичних нападах.	
Перелік питань до підсумкового контролю	

1. Предмет і завдання психіатрії і наркології;
2. Короткий нарис з історії психіатрії;
3. Історія української психіатрії;
4. Основні розділи сучасної психіатрії;
5. Етіологія і патогенез психічних захворювань;
6. Перебіг і кінцеві стани психічних захворювань;
7. Правові аспекти психіатрії;
8. Методи обстеження психічно хворих;
9. Медикаментозна терапія;
10. Біологічні методи терапії;
11. Психотерапія і соціотерапія;
12. Психогігієна та психопрофілактика;
13. Реабілітація;
14. Порушення відчуттів і сприйняття;
15. Порушення пам'яті;
16. Порушення емоційної сфери;
17. Порушення ефекторно-вольової сфери;
18. Свідомість та її порушення;
19. Психопатологічні синдроми;
20. Психічні порушення у разі захворювань серця;
21. Психічні порушення у разі захворювань органів дихання;
22. Психічні порушення у разі захворювань печінки, підшлункової залози, травного тракту;
23. Психічні порушення у разі захворювань нирок;
24. Психічні порушення у разі захворювань сполучної тканини;
25. Психічні порушення в акушерсько-гінекологічній клініці;
26. Психічні порушення у хворих із хірургічною патологією;
27. Психічні порушення у хворих із ендокринною патологією;
28. Психічні порушення у хворих із пухлинами нервової системи;
29. Психічні порушення у разі судинних захворювань головного мозку;
30. Психічні порушення у разі черепно-мозкової травми;
31. Психічні порушення у разі опікової хвороби;
32. Психічні порушення, спричинені несприятливими екологічними факторами;
33. Психічні порушення у разі отруєнь;
34. Психічні порушення в осіб старших вікових груп;
35. Непсихотичні психічні розлади інволюційного генезу;
36. Функціональні психози в осіб похилого та старечого віку;
37. Дистрофічні захворювання головного мозку з порушенням когнітивних (сенільні та пресенільні деменції);
38. Медичні та соціальні проблеми вживання психоактивних речовин;
39. Психічні та поведінкові розлади внаслідок вживання алкоголю;
40. Психічні та поведінкові розлади внаслідок вживання наркотиків;
41. Клінічні прояви й особливості перебігу наркоманій;
42. Опійна наркоманія;
43. Нехімічні адикції;
44. Патологічна схильність до азартних ігор (гемблінг);
45. Комп'ютерна залежність;
46. Психогенні захворювання;
47. Неврози (невротичні реакції);
48. Гостра реакція на стрес (невротичні реакції);
49. Істеричний невроз. Дисоціативні (конверсійні) розлади;
50. Невроз нав'язливих станів;
51. Невротичні депресії;
52. Соматоформні розлади;

53. Психогенні (реактивні) психози;
54. Афективно-шокові реакції (гострі реакції на стрес);
55. Істеричні психози;
56. Реактивні (психогенні) депресії;
57. Параноїдна форма шизофренії;
58. Гебефренічна форма шизофренії;
59. Резидуальна форма шизофренії;
60. Шизотиповий розлад;
61. Хронічні маревні розлади;
62. Гострі та транзиторні психотичні розлади;
63. Індукований маревний розлад;
64. Шизоафективний розлад;
65. Афективні розлади (розлад настрою);
66. Біполярний афективний розлад;
67. Епілепсія;
68. Гіперкінетичні розлади та розлади поведінки.

Політика курсу

Навчальна дисципліна «Клінічне медсестринство в психіатрії та наркології» є вибірковою для здобувачів фахової передвищої освіти освітньо-професійної програми «Охорона здоров'я та соціальне забезпечення першого (бакалаврського) рівня вищої освіти» спеціальності «І5 Медсестринство». Політика курсу базується на виконанні у повному обсязі навчальної програми курсу, відпрацюванні пропущених занять, виконанні самостійних завдань, академічній доброчесності. Присутність на всіх заняттях є обов'язковим з метою поточного та підсумкового оцінювання знань (окрім випадків за поважною причиною).

Дотримання академічної доброчесності здобувачами освіти передбачає: самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролів результатів без використання зовнішніх джерел інформації; самостійне виконання індивідуальних завдань та посилення на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей. Дотримання правил внутрішнього розпорядку коледжу, бути толерантними, доброзичливими та виваженими у спілкуванні зі здобувачами та викладачами, пацієнтами, медичним персоналом закладів охорони здоров'я.

Політика оцінювання

Оцінювання результатів навчання з освітнього компонента «Клінічне медсестринство в психіатрії та наркології» за ОПП «Сестринська справа» освітньо – професійний ступінь «бакалавр» здійснюється на засадах об'єктивності, систематичності, прозорості, академічної доброчесності та відповідності визначеним результатам навчання. Передбачено тематичне та підсумкове оцінювання. Оцінюються повнота і усвідомленість теоретичних знань, правильність використання протоколів надання долікарської медичної допомоги у критичних станах, володіння компетентностями сформованими на суміжних дисциплінах і вміння застосовувати в критичних ситуаціях, дотримання правил етики та деонтології.

Порядок відпрацювання пропущених занять, повторного оцінювання та оскарження результатів визначається відповідними внутрішніми нормативними документами Коледжу. Результати самостійної роботи враховуються відповідно до визначених критеріїв. Підсумкова оцінка формується відповідно до системи оцінювання, встановленої у Коледжі. Повторне оцінювання, відпрацювання пропущених занять та оскарження результатів здійснюються відповідно до внутрішніх нормативних документів Коледжу. Під час усіх видів контролю здобувачі освіти зобов'язані дотримуватися принципів академічної доброчесності.

Усі види контролю навчальної діяльності та визначення рівня сформованості тих чи тих компетентностей відбуваються за національною 4-бальною шкалою та шкалою ECTS

Оцінка «Відмінно» – повні, системні знання; вільне володіння термінологією; самостійне виконання практичних завдань згідно алгоритму та аналіз результатів.

Оцінка «Добре» – достатні знання; правильне виконання практичних завдань згідно алгоритму; окремі несуттєві неточності, які здобувач може виправити.

Оцінка «Задовільно» - базові знання; виконання практичних завдань згідно алгоритму із частковою допомогою викладача; наявність окремих суттєвих помилок.

Оцінка «Незадовільно» – фрагментарні знання; труднощі виконання практичних завдань згідно алгоритму; суттєві помилки під час виконання практичних завдань; мінімальні результати навчання не досягнуті.

Критерії оцінювання тестів

% правильних відповідей	Оцінка
90-100%	5
89-70%	4
69-55%	3
<54%	2

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		Для екзамену, курсового проекту, практики	Для заліку
90-100	A	Відмінно	Зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	Незадовільно з можливістю повторного складання	Не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	Незадовільно з обов’язковим повторним вивченням дисципліни	Не зараховано з обов’язковим повторним вивченням дисципліни
Інформаційні ресурси			
Л1. - Коржина Г.М. Психіатрія та наркологія в загальній медичній практиці: Навчальник посібник. 2-е вид/ Г.М. Коржина, Н.О. Марута, Л.М. Юр’єва. — К: ВСВ «Медицина», 2023. Л2. - Огоренко В.В. Психіатрія: інтенсивний курс: Навчальний посібник/В.В. Огоренко, А.В. Шорніков, Р.М. Тимофєєв — К: ВСВ «Медицина», 2025. Л3. - Джон Дж. Баррі, Сепіде Н. Баджестан, Джеффрі Каммінгс, Майкл Р. Трімбл: Нейропсихіатрія та поведінкова неврологія — К: ВСВ «Медицина», 2023.			
Розглянуто та схвалено на засіданні випускової циклової комісії клінічних дисциплін			
Протокол №_1__ від «_3_» _вересня__ 2026 р.			
Голова ЦК / Незнамова Вікторія			